

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบัญญัติให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 นับเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานและจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพโดยได้บัญญัติให้มีกระจายอำนาจและมอบอำนาจให้แก่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาคตามหลักการกระจายอำนาจและการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อให้สถานศึกษามีความอิสระ มีความคล่องตัวสามารถบริหารจัดการและจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปและเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : ก)

การบริหารและจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้แทนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลรวมทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาดลอดจนผู้เกี่ยวข้องต้องเข้าใจอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการพร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นตามหลักวิชาการอันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์และความสำเร็จในการจัดการศึกษา โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอน การกำหนดเป้าหมายร่วมกันโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคคุณภาพการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่เน้นย้ำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่สร้างโอกาสให้ทุกคน คิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้จักใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างหลากหลาย เพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนาตนเอง ซึ่งการจะหล่อหลอมให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวได้นั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องฝึกฝนผู้เรียนให้รู้จักการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบระเบียบและเชื่อถือได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าว คือ การวิจัย (กองวิจัยทางการศึกษา. 2545 ก : 3-4 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : ค)

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นตามหลักวิชาการนั้น โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการอันเป็นภารกิจหลักที่สำคัญอย่างยิ่ง กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : คำนำ) ได้

จัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลเพื่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่งได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการบริหารการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยมุ่งหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ใช้เป็นแนวทางนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารและจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับภารกิจ เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้เสนอแนวทางปฏิบัติไว้ดังนี้ 1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา 2) ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อยู่ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

ดังนั้นจากความสำคัญของการบริหารงานวิชาการเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1(2547 ข : 6) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (2546 : 28) ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดได้ดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างเสริมกระบวนการพัฒนางานและพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในระหว่างการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่อย่างเป็นรูปธรรม ได้ผลปรากฏการดำเนินงานเป็นข้อดีและข้อจำกัดสรุปได้ดังต่อไปนี้ ข้อดีคือบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ได้รับการส่งเสริมพัฒนางานในหน้าที่ด้วยกระบวนการวิจัยโดยใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย อาทิเช่น การอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้กับครู ซึ่งผลการอบรมทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุและแนวทางแก้ปัญหา การตั้งชื่อเรื่องการวิจัย การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย การตั้งสมมุติฐาน การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลและการเขียนรายงานการวิจัย โดยผลการดำเนินการในภาพรวมครูทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น และเขียนรายงานการวิจัยอย่างง่ายมีคุณภาพดีขึ้น ครูที่จัดทำวิจัยในชั้นเรียนมีขวัญกำลังใจ ได้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และได้รับมอบเกียรติบัตรสำหรับผลงานวิจัยที่ดีมีคุณภาพ นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ได้มอบเอกสารเผยแพร่ผลงานวิจัยที่ดีมีคุณภาพให้กับทุก โรงเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการนำผลงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ จากการติดตามประเมินผลจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้วิจัยในชั้นเรียน ปรากฏว่าครูที่เข้ารับการอบรมเห็นด้วยการจัดกิจกรรมในภาพรวมอยู่ระดับดีมากทุกรายการ ได้แก่ การจัดคลินิกการวิจัยใน

ชั้นเรียนให้ประโยชน์มาก การจัดนิทรรศการทำให้เห็นคุณค่าของงานวิจัยในชั้นเรียน การนำเสนอผลงานวิจัยที่คัดเลือกมาจัดกิจกรรมนิทรรศการมีคุณภาพ ตลอดจนครูที่เข้ารับการอบรมได้รับความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยในชั้นเรียน และเอกสารที่เกี่ยวข้องที่แจกให้มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้งานวิจัยในชั้นเรียน สถานที่การฝึกอบรมและบรรยากาศมีความเหมาะสม สำหรับข้อจำกัดที่พบจากการดำเนินการปฏิบัติสร้างเสริมกระบวนการพัฒนางานและพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในระหว่างการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่นั้นสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือเรื่องเวลาในการอบรมมีน้อยประกอบกับมีครูเข้ารับการอบรมมากจึงจัดการฝึกปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวิจัยได้ไม่เต็มที่ ครูผู้สอนในระดับก่อนประถมศึกษาต้องการให้มีการอบรมเป็นการเฉพาะ ครูมีความต้องการเอกสารการวิจัยและต้องการตัวอย่างวิจัยในชั้นเรียนพร้อมทั้งให้จัดทำเอกสารการวิจัยหน้าเดียวแจกเป็นตัวอย่าง ครูต้องการได้รับความรู้ในเรื่องการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลและการพัฒนาการเขียนรายงานการวิจัย นอกจากนี้ยังพบปัญหาอุปสรรค คือการประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนส่งผลงานวิจัยเข้าร่วมไม่ทั่วถึง เนื่องจากบางโรงเรียนไม่สามารถรับข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตได้ และครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนส่วนมากไม่ส่งผลงานเข้าร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นเนื่องจากไม่มั่นใจในคุณภาพของงานวิจัยที่จัดทำมีคุณภาพหรือไม่ ตลอดจนการกระตุ้นให้จัดทำวิจัยในชั้นเรียนยังกระทำไม่ได้ต่อเนื่องและปรากฏว่าบุคลากรที่ทำวิจัยในชั้นเรียนยังมีจำนวนไม่ถึงร้อยละ 80

จากข้อจำกัดที่ปรากฏดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัสดา กองคำ (2541 : บทคัดย่อ) ; วิไลวรรณ สมบูรณ์ (2543 : บทคัดย่อ) และอนัดดา ชาวณา (2546 : บทคัดย่อ) ที่นำเสนอผลการศึกษาวิจัยไว้อย่างสอดคล้องกันสรุปได้ดังนี้ คือ ในภาพรวมครูผู้สอนมีการทำวิจัยในชั้นเรียนน้อยเนื่องจากไม่เคยทำและขาดความรู้ในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูขาดทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น มีปัญหาในด้านความสามารถในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนสรุปผลการวิจัย การประเมินผลระหว่างดำเนินการวิจัย การขาดความรู้ในเรื่องของการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติที่ใช้ทดลอง นอกจากนี้ยังพบปัญหาการพัฒนาบุคลากรในการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ บุคลากรขาดความชัดเจนและขาดประสบการณ์ในขั้นตอนในการเขียนรายงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เอกสารความรู้เกี่ยวกับการวิจัยไม่เพียงพอ ตลอดจนมีเวลาในการจัดทำน้อย งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนางานไม่เพียงพอ และขาดทิศทางหรือเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาบุคลากร บุคลากรยังไม่ค่อยมีโอกาสได้ไปศึกษาดูงาน บุคลากรยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน และการประเมินประสิทธิภาพการทำงานของครู และการนิเทศ

ภายในโรงเรียนยังขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดข้อจำกัดในประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ เช่น กรองทิพย์ เกตุแก้วและคณะ (2544 : บทคัดย่อ) ได้เสนอผลการวิจัยสรุปไว้ว่าในด้านการสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน อบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้ปรึกษาเพื่อนครูที่มีความรู้ความสามารถเพื่อแก้ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูซึ่งงบประมาณในการทำวิจัยจากทุนส่วนตัว โรงเรียนจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกสนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้ารับการศึกษาอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับ อนันตดา ชาวนา (2546 : บทคัดย่อ) ที่นำเสนอผลการวิจัยสรุปได้ว่า อุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียนด้านการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนไม่มีงบประมาณส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนและปัญหาที่พบมาก คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยในการให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาติดขัด ซึ่งการดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตามผลช่วยให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ แต่ควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ปัญหาที่ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยสร้างความเชื่อมั่นให้กับครูและวิเคราะห์กิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาต่อไป นอกจากนี้ เฮอร์นันเดซ-ทูป (Hernandez -Tutop. 2001 : 62-04 A) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหาร ครูใหญ่ เพื่อนร่วมงาน นักเรียน เป็นตัวแทนในการทำให้เกิดการดำเนินการกระบวนการวิจัยผ่านไปได้ด้วยดี ข้อจำกัดด้านเวลาว่างไม่ค่อยมี เกิดความเมื่อยล้าจากการปฏิบัติงานประจำ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนงานมีมากเกินไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นประกอบกับสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่ปรากฏแนวทางปฏิบัติที่ตรงกับความต้องการ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ จึงมีความจำเป็นต้องมีแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อรองรับและบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้แทนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลรวมทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารและจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
2. เพื่อพัฒนาแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
4. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้นำการวิจัยไปใช้เป็นกระบวนการควบคู่กับกระบวนการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้กับสภาพบริบทของสถานศึกษา สำหรับผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดและสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการในด้านการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้จะมีการดำเนินการเป็น 4 ชั้น จึงกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ชั้นศึกษาความต้องการแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 จำนวน 449 คน และครูวิชาการของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โรงเรียนละ 1 คนจำนวน 449 คนโดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยทฤษฎีความ น่าจะเป็นโดยวิธีการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง (ยูทธ 'โกยวรรณ'. 2545 : 110-111) โดยแบ่งตามเขต พื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 16 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 8 คนและครูวิชาการจำนวน 8 คน โดยที่ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูวิชาการเป็นผู้มีหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมและการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ดุลยพินิจในการเลือกจากผู้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา

1.2 ชั้นพัฒนาแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยศึกษาจาก กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน โดยที่พิจารณาเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญใน เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อที่จะพิจารณาแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาคายได้ ข้อกำหนดที่ตรงกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้องและเป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ

1.3 ชั้นศึกษาความเหมาะสมของแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 1 คน และ เขต 2 จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 3 คน และ เขต 2 จำนวน 3 คน ผู้ช่วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 3 คน และ เขต 2 จำนวน 2 คน และหัวหน้ากลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 1 คน และ เขต 2 จำนวน 1 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น โดยวิธีการเลือกแบบ จำเพาะเจาะจง (ยูทธ 'โกยวรรณ'. 2545 : 110-111) แบ่งเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละ 4 คน รวมเป็น 8 คน โดยที่ผู้บริหารการศึกษาเป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการบังคับบัญชา กำกับติดตาม ตลอดจนการนิเทศการบริหารงานและการปฏิบัติงานตามภารกิจของสถานศึกษาในสังกัด

1.4 ชั้นศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยผู้วิจัยศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 449 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณ ขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) (อุทธร ไกยวรรณ. 2545 : 107-109) ที่ยอมให้ เกิดความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 เมื่อคิดสัดส่วนจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 210 คน

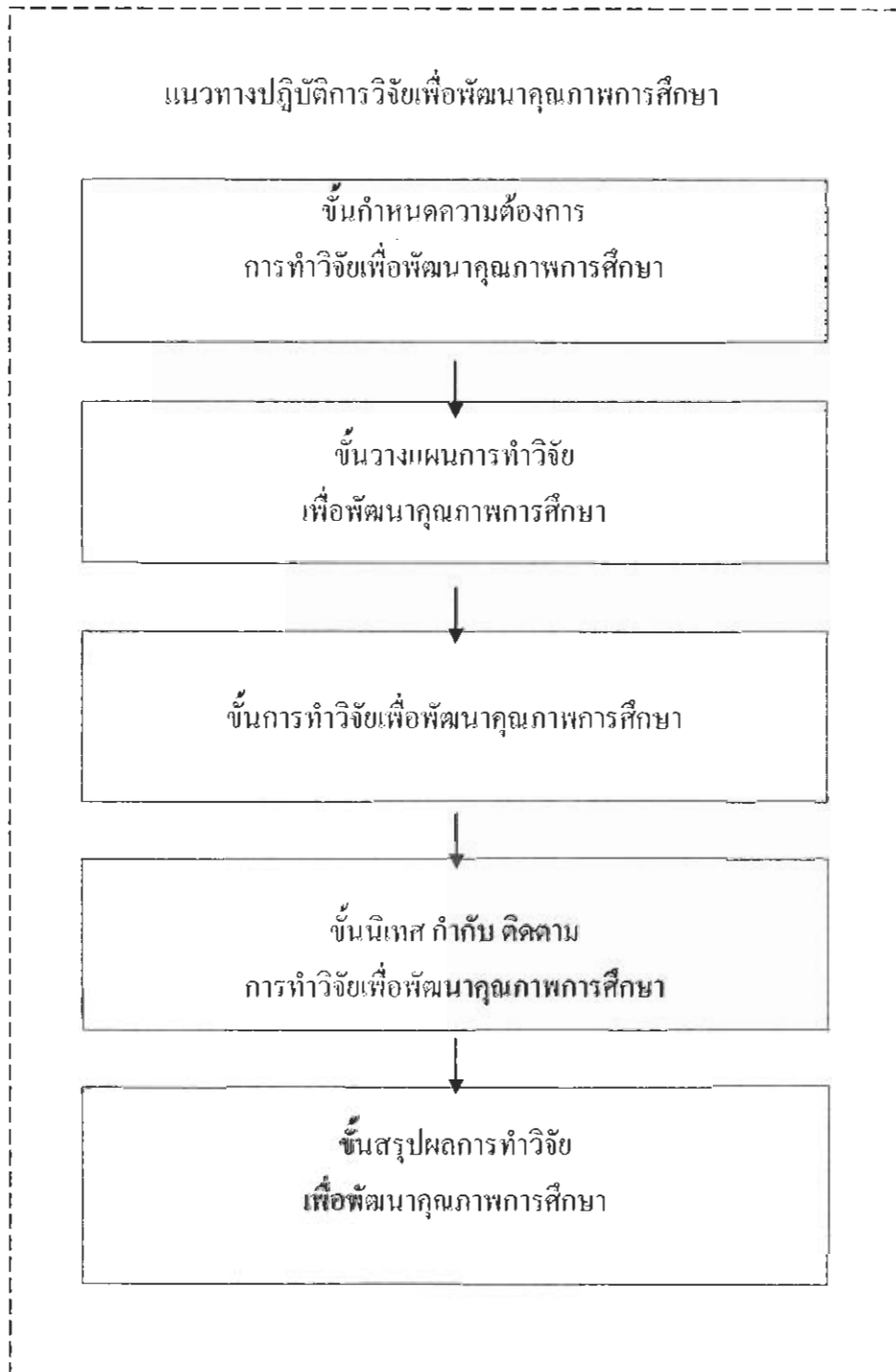
2. ตัวแปรที่ศึกษา

เนื่องด้วยการวิจัยครั้งนี้จะมีการดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน คือ ชั้นศึกษาความต้องการ ชั้นศึกษาพัฒนาแนวทาง ชั้นศึกษาความเหมาะสม และชั้นศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทาง ปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 จึงกำหนดตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

- 2.1 ความต้องการแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 2.2 การพัฒนาแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 2.3 ความเหมาะสมของแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 2.4 ความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและอาศัยการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความความหมาย และความสำคัญ แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการวิจัยในชั้นเรียน แนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านงานวิชาการ โดยเฉพาะจากแนวทางการปฏิบัติ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 9-11) ; กรมวิชาการ (2539 : 2) ; กรมวิชาการ (2543 : 3) ; กองวิจัยทางการศึกษา (2545 ข : 9 -15) ; สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2544 : 2) และ สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 5-10) ตลอดจนทฤษฎี แนวคิด หลักการ และ ผลงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องของนักวิชาการ นักการศึกษา อาทิเช่น รุ่ง แก้วแดง (2547 : ออนไลน์) ; คำหามาน คนไค (2543 : 105) ; สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2544 : 19) และ พิรัช ญาณศิริ (2545 : 31) เป็นต้น จากแนวคิด ของบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการพัฒนาแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความเข้าใจในความหมายของศัพท์เฉพาะในการวิจัยให้ตรงกันจึงได้ให้ความหมายและขอบเขตจำกัด ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้สอนหรือการวิจัยพัฒนานวัตกรรมการศึกษานำไปสู่คุณภาพการเรียนรู้ โดยสามารถนำผลประสพการณ์มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหา และเป็นการวิจัยพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาทำการวิจัยและนำผลการวิจัยมาประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งจัดนโยบาย และวางแผนบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่นำไปสู่คุณภาพการจัดการศึกษา และเป็นแหล่งสร้างเสริมประสพการณ์เรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

2. ความต้องการแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามภายหลังจากการเสวนากลุ่มย่อยเกี่ยวกับความต้องการแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการที่สอบวัดได้ด้วยแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ โดยแนวทางปฏิบัติที่ถือว่าเป็นความต้องการต้องมีค่ามัธยฐานเท่ากับหรือมากกว่า 3.50 และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ไม่เกิน 2.00

3. แนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมรายละเอียดของขั้นตอนเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ได้จากการสอบวัดความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้วยแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ โดยแนวทางปฏิบัติที่ถือว่าตรงกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้องและเป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการต้องมีค่าคะแนนของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตรงกัน โดยมีค่าความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป

4. ความเหมาะสมของแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 เกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอบวัดได้ด้วยแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ โดยแนวทางปฏิบัติที่ดีว่ามีความเหมาะสมต้องมีค่ามัธยฐานเท่ากับหรือมากกว่า 3.50 และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ไม่เกิน 2.00

5. ความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอบวัดได้ด้วยแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ โดยแนวทางปฏิบัติที่ดีว่ามีความเป็นไปได้ต้องมีค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.50 และ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 และทดสอบเพื่ออ้างอิงค่าเฉลี่ยด้วย t-test ตามเกณฑ์ที่ตั้งเป็น สมมุติฐานไว้ล่วงหน้า คือ $\mu > 3.50$

6. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 หมายถึง สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7. ผู้บริหารการศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 และหัวหน้ากลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

8. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาเอก มีความรู้ในด้านการวิจัยทางการศึกษาสามารถให้การตรวจสอบให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการจัดทำเรื่องมือที่ในการวิจัยและมีประสบการณ์ด้านบริหารการศึกษาหรือเกี่ยวข้องกับการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี

9. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นผู้มีความรู้การศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ด้านบริหารการศึกษาหรือเกี่ยวข้องกับการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลของการวิจัยจะเป็นการพัฒนาคำความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

2. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปประยุกต์ใช้ได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง